



ಧುರುದಕ್ಕಿಣಿ

ಜಾಮನಗರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೀ ಜವಾನಸಿಂಹರು ಆ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳ ಜಹಗೀರದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಅರಸರು, ನವಾಬರು, ಜಹಗೀರದಾರರು ತಮ್ಮ ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕುದುರೆಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಸರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾರೋಟನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಸಾಮಂತರು, ಜಹಗೀರದಾರರು ತಮ್ಮ ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕುದುರೆಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಜವಾನಸಿಂಹರ ಬಳಿಯೂ ಅಂತಹ ಒಂದು ಕುದುರೆ ಗಾಡಿ ಇತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಅವರೇ ಅದನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

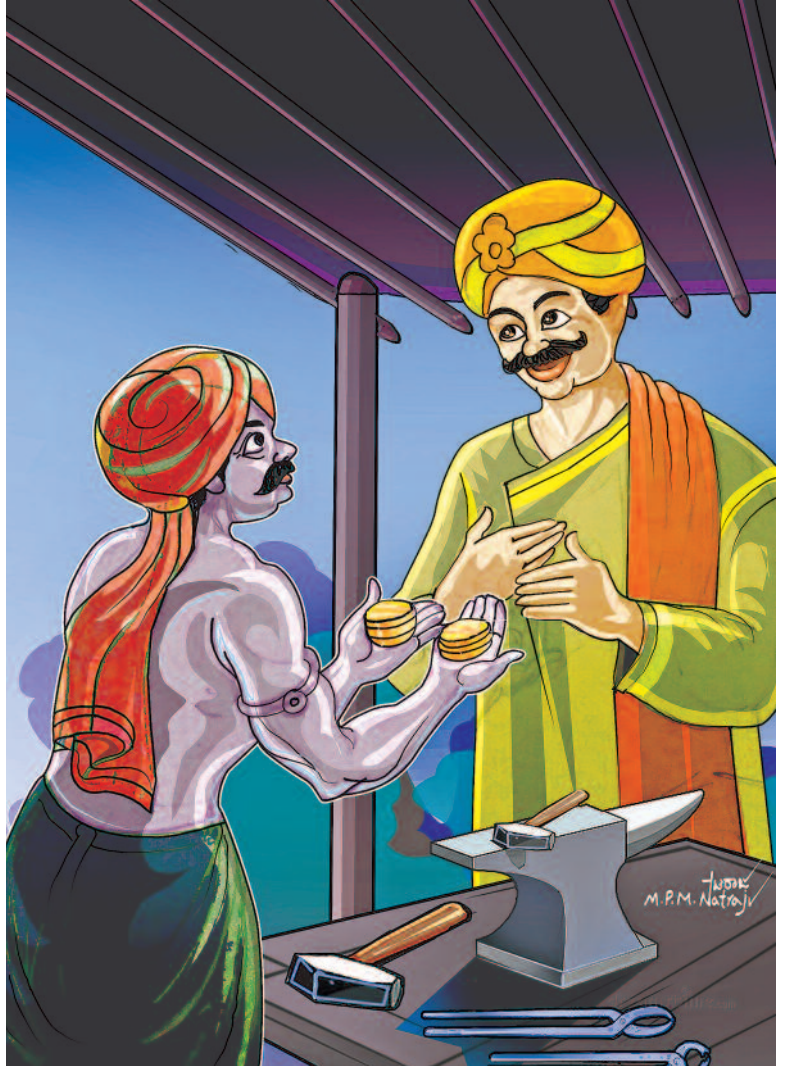
ಕುದುರೆಗಾಡಿಯ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಈಗಿನಂತೆ ಆಗ ರಬ್ಬರ್ ಟೈರುಗಳಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಳಿಯನ್ನು ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದುದಿನ ಜವಾನಸಿಂಹರು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಆ ಹಳ್ಳಿ ಅವರ ಜಹಗೀರಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಕುದುರೆಯ ಗಾಡಿಯ ಹಳಿ ಕಳಚಿ ಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಬಿಗಿಯಲು ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು.

ಅವರು ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಕಮ್ಮಾರನ ಮನೆಯೇನೋ ದೊರಕಿತು. ಆದರೆ ಕಮ್ಮಾರನು 'ಇಂದು ಏಕಾದಶಿ ನನಗೆ ಉಪವಾಸ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ನಾನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾವು ಪರವೂರಿನವರಾದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಕುಲುಮೆಯ ತಿಡಿ ಒತ್ತುವ ಹುಡುಗನು ಇಂದು ರಜೆ ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ತಿಡಿ ಒತ್ತಲು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತಿದ್ದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಜವಾನಸಿಂಹರು ಕುಲುಮೆಯ ತಿಡಿ ಒತ್ತುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಕಮ್ಮಾರನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಳಿಯನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿದನು.

ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ನವಾಬರು, ಜಹಗೀರದಾರರು ತುಂಬ ವಿಲಾಸಿಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಶ್ರಮದ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜವಾನಸಿಂಹರಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಎಂದೂ ಯಾವ ಪರಿಶ್ರಮದ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅವರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪರಿಶ್ರಮದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಇಡೀ ದೇಹ ಬೆವರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದು ತೊಪ್ಪೆಯಾಗಿತ್ತು.



ಕಮ್ಮಾರನ ಕೆಲಸದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಜವಾನಸಿಂಹರು 'ನಿನ್ನ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕೊಡಬೇಕು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು'

'ಆರು ಕೌರಿ ಕೊಡಿ ಒಡೆಯ' ಎಂದು ಕಮ್ಮಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಜಾಮನಗರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕೌರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಬೆಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಸಮನಾಗಿತ್ತು. ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಣೆಯಮೇಲಿನ ಬೆವರನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಮ್ಮ ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ ಜವಾನಸಿಂಹರು ಆರು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಕಮ್ಮಾರನತ್ತ ಚಾಚಿದರು.

ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಕಮ್ಮಾರನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದನು. 'ನನ್ನ ಕೂಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಒಡೆಯ. ತಾವು ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು

ನೀಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ನನಗೆ ಕೇವಲ ಆರು ಕೌರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಿ' ಎಂದು ಕಮ್ಮಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಜವಾನಸಿಂಹರು ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನಾನು ತಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಿ ಈ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅರಿತೇ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಕೂಲಿ ಕೇವಲ ಆರು ಕೌರಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಉಳಿದ ಹಣ ನೀನು ನನಗೆ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುದಕ್ಕಿಣಿಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಆನಂದದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನನಗೆ ಆ ಆನಂದ ದೊರಕಿದೆ. ಅದರ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಅಲ್ಪ ಸಂಭಾವನೆ ತೃಣಕ್ಕೆ ನಾನು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಜವಾನಸಿಂಹರು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು.

-ಮುರಲೀಧರ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಬೀದರ್